

Od čudotvornosti livade do radosti življenja

(Šest makedonskih umetnika)

Salon Muzeja savremene umetnosti, oktobar–novembar 1986.

Izložba »Šest makedonskih umetnika« koja je posle zagrebačke Galerije savremene umjetnosti prikazana i u beogradskom salonu Muzeja savremene umetnosti, ruši naše uverenje da se aktuelna umetnost odigrava i neguje samo u velikim, već afirmisanim kulturnim centrima. Sastav ove izložbe, koja u stvari nosi jedan mnogo poetičniji naziv »Od čudotvornosti livade do radosti življenja« (sastavljen od naziva dela dva umetnika), u selekciji skopljanske kritičarke Sonje Abadžijeve Dimitrove, pokazao nam je neke od najzanimljivijih pojava u savremenoj makedonskoj umetnosti, a oni su istovremeno, što je pokazala i, početkom godine održana, izložba »Umetnost–kritika usred osamdesetih« u Collegium artisticum u Sarajevu, izrazito ravnopravni protagonisti danas već etabliranih oblikovnih i stilskih sadržaja tekućeg stvaralačkog previranja.

U radovima slikara Dimitra Maneva, Dragana Petkovića, Simona Šemova i vajara Gligora Stefanova, Anete Svetieva i Petre Nikoloskog lako se prepoznaju višemanje adekvatni plastički zahvati kao odgovori na zahteve nekih najizostrenijih kreativnih pitanja nove umetnosti, kakva su: iznuđeno interesovanje autora za neumetničke materijale, otvorene reminiscencije na klasike moderne, slobodna koloristička igra sa naglaskom na hromatsku agresivnost, pomeranje klasičnog izgleda slikarskog ili vajarskog dela prema među-formama – instalacijama i objektima, kolebanje oko prihvatanja tradicije u umetnosti ili njenog temeljnog negiranja, te postavljanje na neke nove plastičke osnove u duhu aktuelnog stilskog preobražaja.

Vrlo bliski uzorima klasične avangarde su radovi Dimitra Maneva čiji crteži u boji sa ove izložbe nedvosmisleno upućuju na neka stara »kubistička« rešenja sa jednim novim hromatskim zvukom koji ih čini manje tradicionalnim u odnosu na veoma popularna dela koja je ovaj formalni analitizam dugo godina izazivao u periodu savremene likovne umetnosti, i Petre Nikoloskog čiji objekti pod nazivom »Prostori« snažno usmeravaju našu memoriju prema konstrukcijama Giacometti. Za razliku od ovog preteče moderne

skulpture koji se izražava u železnim konstrukcijama, »kavezima« sa dubokim nadrealističkim i metafizičkim nanosom, Nikoloski upotrebljava njemu primereniji materijal – drvo, šibljice i grane koje bilo u snopovima bilo pojedinačno grade određene prostore, *inertne* po opštem izgledu, ali koji usmeravaju pomisao na jednu vanrednu tankočudnost ruralne, pastoralne poetičnosti.

Mnogo bližu i jasnije profilisanu svest o savremenoj umetnosti iskazuju Dragan Petković i Simon Šemov. Obojica su zanimljivi u domenu materijalnih svojstava njihovog rada: Petković izvodi zidne postavke sa nazivom »La Joie de vivre« od

afirmisani umetnici na širem jugoslovenskom kulturnom prostoru, a toj afirmaciji uveliko je doprinela i već spomenuta sarajevska izložba, mada su oba autora svojim samostalnim nastupima uveliko skrenuli pažnju na njihov rad. Mladi umetnik, Stefanov, već nekoliko godina izvodi prostorne instalacije–skulpture od slame koje su tematski povezane u ciklus »Zmajeva«. U ovom radu oni obuhvataju niz problemskih sklopova aktuelne umetnosti od funkcionisanja predmeta u galerijskom prostoru do ekologije i smisla nove rustičnosti. Svetieva je na prvi pogled bliža klasičnom poimanju skulpture, ali opšti izgled, aranžman i postavka njenih ra-

Šest makedonskih umetnika, izložba u Salonu Muzeja savremene umetnosti, Beograd 1986, foto Milena Maoduš

bojenog kartona koji veoma efektno izgledaju, kao da su izvedeni direktno po belini kreča na zidu galerije. Oni su u formalno-stilskom pogledu očigledno na liniji onih strujanja koja se šire iz jezgra neoekspresionizma. Simona Šemova je naprotiv, nemoguće svrstati u poznate kategorije. Izvođenje njegovih zidnih instalacija teče u dve faze: najpre od fino presovane bele hartije sa »džepovima« npravilnih oblika on prekrije površinu zida i tada je njegov rad u duhu purizma analitičke umetnosti, da bi se u sledećoj fazi odigrala čarolija: kada u te džepove Šemov stavi livadske biljke odjednom se utisak menja prema punoj poetici čudotvornosti livade, prema jednoj iskonskoj ideji alhemije i magičnog preobražaja.

Gligor Stefanov i Aneta Svetieva već su

dova ukazuju na promenjenu koncepciju, koncentraciju na izvore, u ovom slučaju arhajsku, bojevu plastiku.

Mapa umetničkih zbivanja u Jugoslaviji menja se svakom novom izložbom poput ove. Umnožavanje zanimljivih umetničkih pojava i mesta u kojima nastaju nije samo pitanje poboljšanja opšte predstave savremenoj jugoslovenskoj umetnosti, već pre svega, doprinosi raznovrsnijem stilskom elaboriranju ukupnih tendencija u okvirima sličnih fenomena. Izložba »Šest makedonskih umetnika« po najbolji je doprinos ovim zahtevima, a koja se u poslednjih nekoliko sezona mogla videti u Beogradu.

Jovan Despotović

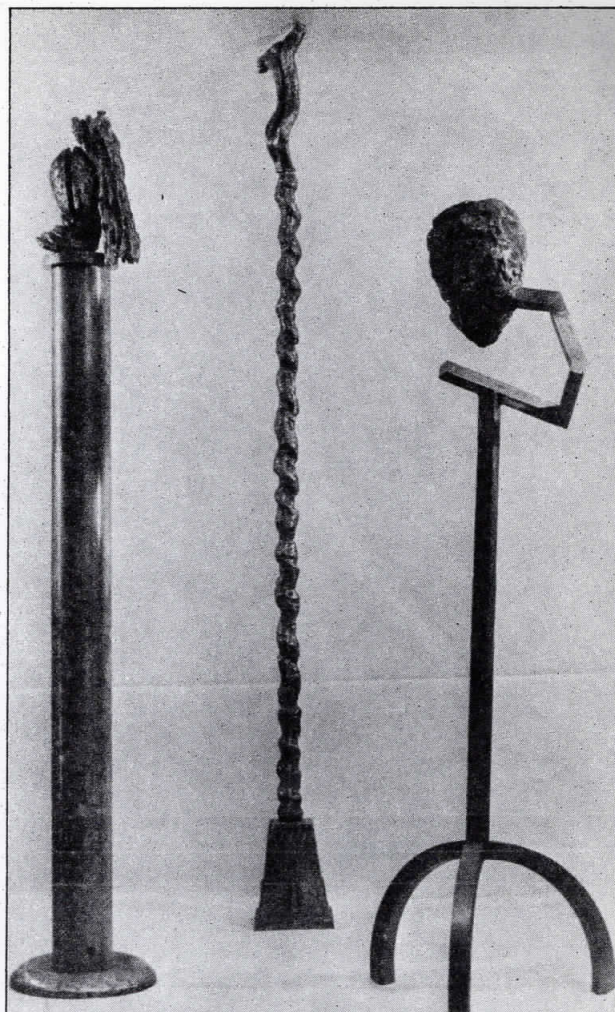
VII međunarodna izložba male plastike
Budimpešta, 3. IX – 18. X 1987.

Jugoslovenski učesnici: Darija Kačić, Duba Sambolec,
Aneta Svetieva

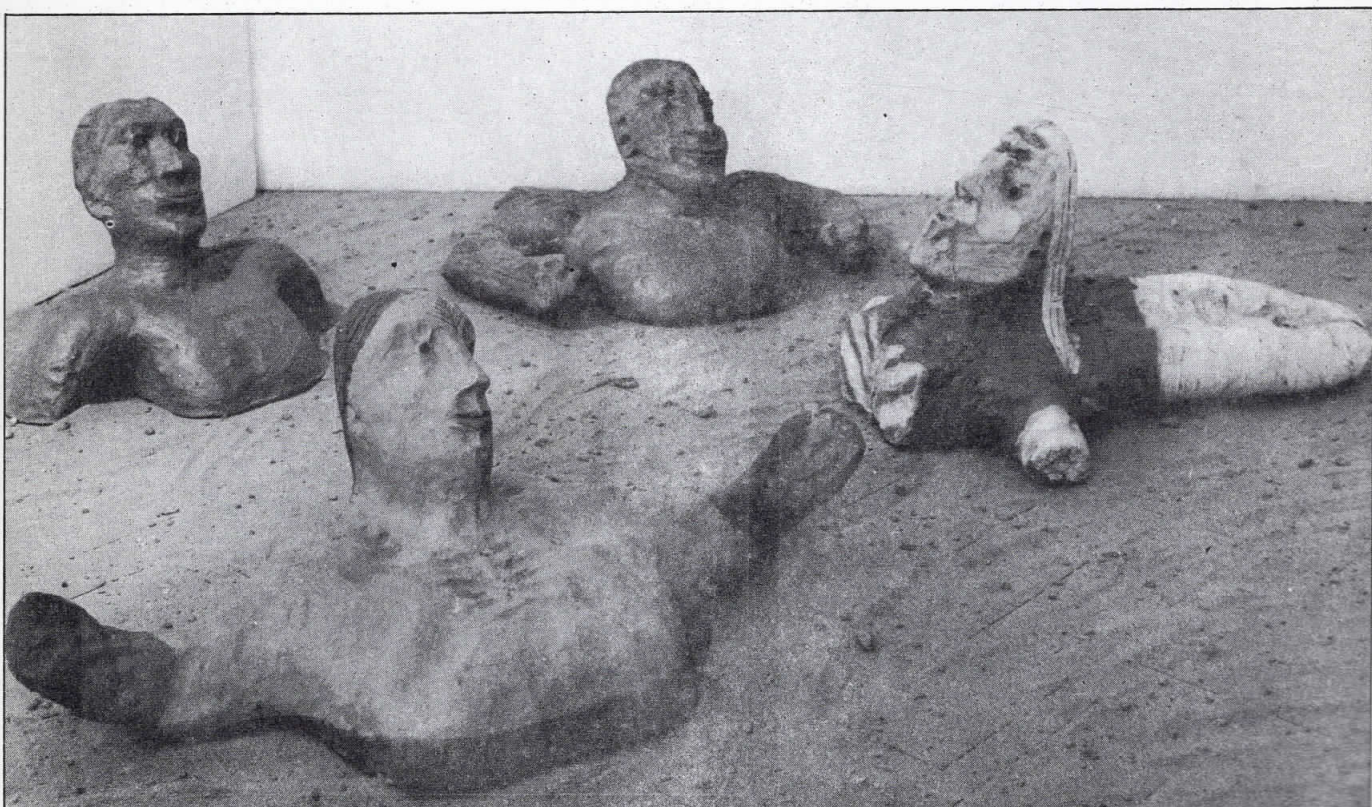
Komesar: Jovan Despotović

Darija Kačić, *Slonovo uvo*, 1983, terakota

Duba Sambolec, *Sećanje na telo*, *Sećanje na san*,
Veliku kamen, 1986 bronza

Aneta Svetieva, *Kupačice*, I-IV, 1983/84. terakota